

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มุ่งศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกันระหว่างคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหาดใหญ่ และศึกษาผลของการทำงานร่วมกันต่อการพัฒนาคุณภาพพยาบาลการจัดการเรียนการสอน บุคลากร และการวิจัย รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์และพยาบาลต่อการมีบทบาทร่วมกัน และความพึงพอใจของนักศึกษาต่อบรรยากาศการเรียนรู้ของแหล่งฝึกปฏิบัติ

ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อเริ่มต้นโครงการคณะผู้วิจัย ได้สอบถามความสมัครใจทั้งจากฝ่ายการพยาบาล และจากคณะพยาบาลศาสตร์ ในการกำหนดห่อผู้ป่วยที่จะทดลองศึกษารูปแบบความร่วมมือ 4 แห่ง คือ ห่อผู้ป่วยสูติกรรม 1 ศัลยกรรมหญิง 1 อายุรกรรมชาย 1 และเด็ก 2 เป็นห่อผู้ป่วยทดลอง ส่วนห่ออื่น ๆ ที่มีนักศึกษาพยาบาล จากคณะพยาบาลศาสตร์ขึ้นฝึกปฏิบัติงาน เป็นห่อผู้ป่วยควบคุม

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. อาจารย์พยาบาล เป็นอาจารย์ประจำของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้ซึ่งรับผิดชอบนิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) ที่โรงพยาบาลหาดใหญ่ ประจำปีการศึกษา 2532 จำนวน 32 คน เป็นอาจารย์ประจำในห่อผู้ป่วยทดลอง 8 คน (ห่อผู้ป่วยละ 2 คน) และอาจารย์ในห่อผู้ป่วยควบคุม 24 คน

2. พยาบาลวิชาชีพ เป็นพยาบาลประจำการในห่อผู้ป่วยต่าง ๆ ของโรงพยาบาล ซึ่งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) ประจำปีการศึกษา 2532 จำนวน 128 คน เป็นพยาบาลวิชาชีพในห่อผู้ป่วยทดลอง 29 คน (เมื่อเริ่มต้นโครงการฯ มี 30 คนและในระหว่างการศึกษามีพยาบาลวิชาชีพ โอนย้าย 1 คน) และพยาบาลวิชาชีพในห่อผู้ป่วยควบคุม 99 คน)

3. นักศึกษา เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 และ 4 หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์) ซึ่งขึ้นฝึกปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลหาดใหญ่ ในปีการศึกษา 2532

จำนวน 534 คน นักศึกษาที่ผ่านเข้าไปฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยทดลอง จัดเป็นนักศึกษาในกลุ่มทดลองและนักศึกษาที่ผ่านเข้าไปฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยอื่น ๆ จัดเป็นนักศึกษาในกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้มี 2 แบบ คือ

1. แบบทดสอบ เพื่อวัดความคิดเห็นและความพึงพอใจ มี 2 แบบ คือ

1.1 แบบสอบถาม เพื่อวัดความคิดเห็นและความพึงพอใจของอาจารย์พยาบาลต่อการมีบทบาทร่วมในการบริการพยาบาลของหอผู้ป่วย

1.2 แบบสอบถาม เพื่อวัดความคิดเห็นและความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพต่อการมีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วย

1.3 แบบสอบถาม เพื่อวัดความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อการที่อาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพมีบทบาทร่วมกันในการบริการพยาบาล และการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วย

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด จะมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทร่วมในการบริการพยาบาลและการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (rating scale) โดยแบ่งระดับการวัดเป็น มาก ปานกลาง น้อย และไม่มีความคิดเห็น ร่วมกับคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นความพึงพอใจและความถี่ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า โดยวัดระดับความพึงพอใจเป็น มาก ปานกลาง น้อย และไม่แน่ใจ และวัดความถี่ของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น สม่าเสมอ นาน ๆ ครั้ง และไม่เกิดเลย

2. แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับผลลัพธ์ของประสบการณ์การทำงานร่วมกันในด้านคุณภาพของการปฏิบัติ การพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร และการพัฒนาการวิจัยลักษณะคำถาม เป็นคำถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์ มี 2 ชุด คือ

2.1 แบบสัมภาษณ์อาจารย์พยาบาล

2.2 แบบสัมภาษณ์พยาบาลวิชาชีพ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินงานเป็น 2 ระยะคือ

1. ระยะก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการดำเนินงานเพื่อศึกษารูปแบบการผสมผสานการศึกษาพยาบาลและการบริการพยาบาลที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้ศึกษาวิจัย โดยจัดทำโครงการขึ้น 3 โครงการ คือ

1.1 โครงการศึกษาคูงาน เรื่อง “ความร่วมมือระหว่างฝ่ายการศึกษาพยาบาลและฝ่ายบริการพยาบาล ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาพยาบาลและการบริการพยาบาล” ผู้ร่วมโครงการเป็นตัวแทนของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพในกลุ่มทดลอง จำนวน 6 คน และผู้ร่วมวิจัย 4 คนไปศึกษาคูงานระหว่างวันที่ 15-29 เมษายน 2532 สถานที่ศึกษาคูงาน คือ

- คณะพยาบาลศาสตร์ และฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

- ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

- คณะพยาบาลศาสตร์ และฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนคร-เชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลลำปาง

- ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก

1.2 โครงการสัมมนา เรื่อง “รูปแบบความร่วมมือระหว่างฝ่ายการศึกษาพยาบาลและฝ่ายบริการพยาบาลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาพยาบาลและการบริการพยาบาล” เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เข้าใจแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ และร่วมกันพิจารณากำหนดรูปแบบความร่วมมือระหว่างคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหาดใหญ่ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริการ ตลอดจนการกำหนดบทบาทของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพ ในการร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาพยาบาลและการบริการพยาบาล

ผู้ร่วมโครงการสัมมนาในครั้งนี้ ประกอบด้วย หัวหน้างานพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และผู้แทนพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยต่าง ๆ 31 คน หัวหน้าภาควิชา และอาจารย์จากคณะพยาบาลศาสตร์ 21 คน รวมทั้งสิ้น 52 คน ดำเนินการสัมมนา ในระหว่างวันที่ 11-12 พฤษภาคม 2532

1.3 โครงการสัมมนา เรื่อง “กลยุทธ์ในการร่วมมือพัฒนาคุณภาพการศึกษาพยาบาลและการบริการพยาบาล” การสัมมนาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้เข้าใจแนวทางพัฒนาการบริการพยาบาลของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลหาดใหญ่ และการพัฒนาการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติการพยาบาล ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้ร่วมกันพิจารณากำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการร่วมมือกันทำงานบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรม/งาน/โครงการ ที่จะทำตลอดจนแนวทางการดำเนินกิจกรรม/งาน/โครงการที่กำหนดไว้ร่วมกัน

ผู้ร่วมโครงการ เป็นหัวหน้างานพยาบาล 2 คน หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยทดลอง 17 คน อาจารย์พยาบาลประจำหอผู้ป่วยทดลอง 8 คน และคณะผู้ดำเนินการวิจัย 10 คน รวมทั้งสิ้น 37 คน ดำเนินการสัมมนาในวันที่ 10 มิถุนายน 2532

2. ระยะเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2532 - พฤษภาคม 2533 (ภาคการศึกษาที่ 1-3 ปีการศึกษา 2532) โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้และจำนวนครั้งที่เก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 อาจารย์พยาบาลและพยาบาลวิชาชีพ

- 1) กลุ่มทดลอง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ครั้ง คือ
  - ครั้งที่ 1 เก็บข้อมูลเมื่อเริ่มภาคการศึกษาที่ 1 ของปีการศึกษา 2532 (เดือนมิถุนายน 2532) โดยใช้แบบสอบถาม
  - ครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาที่ 2 ของปีการศึกษา 2532 (เดือนมีนาคม 2533) โดยใช้แบบสอบถาม
  - ครั้งที่ 3 เก็บข้อมูลเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาที่ 3 ของปีการศึกษา 2532 (เดือนพฤษภาคม 2533) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
- 2) กลุ่มควบคุม ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยเก็บข้อมูล 2 ครั้งคือ
  - ครั้งที่ 1 เก็บข้อมูลเมื่อเริ่มภาคการศึกษาที่ 1 ของปีการศึกษา 2532 (เดือนมิถุนายน 2532)

ครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาที่ 3 ของปีการศึกษา
2532 (เดือนพฤษภาคม 2533)

2.1.2 นักศึกษาพยาบาล ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยดำเนินการ
เก็บข้อมูลจากนักศึกษาพยาบาลทุกคน ภายหลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติงานในแต่ละหอผู้ป่วย

2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 แบบสอบถามอาจารย์พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และนักศึกษาพยาบาลผู้
ดำเนินการวิจัย เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลตามระยะเวลาที่กำหนด ในข้อ 2.1.1

2.2.2 แบบสัมภาษณ์อาจารย์พยาบาล และพยาบาลวิชาชีพ ผู้ดำเนินการวิจัยได้
จัดการประชุมเพื่อชี้แจงความเข้าใจในการใช้แบบสัมภาษณ์ ให้กับผู้สัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย
ผู้ดำเนินการวิจัย 1 คน และผู้ช่วยวิจัย 2 คน และดำเนินการสัมภาษณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด
ในข้อ 2.1.1

2.2.3 แบบสอบถามนักศึกษาพยาบาล ผู้ดำเนินการวิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล
ตามระยะเวลาที่กำหนด ในข้อ 2.1.2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC⁺